

# Vai trò của báo chí trong tuyên truyền, định hướng thông tin tích cực, phản bác các thông tin xấu, độc trên không gian mạng

PGS, TS. NGUYỄN THẮNG LỢI

Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

Email: thangloictqg@gmail.com

ThS. LÊ MINH PHƯƠNG

Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

Email:phuongtellct@gmail.com

Nhận ngày 2 tháng 6 năm 2024; chấp nhận đăng tháng 7 năm 2024.

**Tóm tắt:** Lợi dụng sự phát triển mạnh mẽ của mạng xã hội, các thế lực thù địch gia tăng tuyên truyền, phát tán các thông tin xấu, độc trên không gian mạng (KGM) nhằm xuyên tạc đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách của Nhà nước Việt Nam, gây chia rẽ nội bộ, chia rẽ Đảng và nhân dân. Với vai trò là cơ quan ngôn luận của Đảng, Nhà nước và các tổ chức chính trị - xã hội, là diễn đàn của nhân dân, báo chí Việt Nam phải góp phần định hướng thông tin tích cực, phản bác các thông tin xấu, độc nhằm thống nhất nhận thức và hành động của toàn xã hội. Bài viết làm rõ vai trò của báo chí trong tuyên truyền, định hướng thông tin tích cực, phản bác các thông tin xấu, độc trên không gian mạng giai đoạn hiện nay.

**Từ khóa:** báo chí, truyền thông; không gian mạng; tuyên truyền, định hướng thông tin tích cực; phản bác thông tin xấu độc.

**Abstract:** Taking advantage of the strong development of social networks, hostile forces are increasing the spread of bad and toxic information on the internet to distort the Party's guidelines and the State's policies in Vietnam, causing internal division and separation between the Party and the people. As the mouthpiece of the Party, the State, and political-social organizations, as well as the forum of the people, Vietnamese journalism must contribute to guiding positive information and refuting bad and toxic information to unify the perceptions and actions of the whole society. This article clarifies the tasks and proposes solutions to enhance the role of journalism in propaganda, guiding positive information, and refuting bad and toxic information on the internet.

**Keywords:** journalism, media; cyberspace; propaganda, guiding positive information; refuting bad and toxic information.

## 1. Không gian mạng và đặc điểm thông tin trên không gian mạng

Từ ngày 19/11/1997, Internet được phủ sóng ở Việt Nam và liên tục phát triển với tốc độ cao. Đến đầu năm 2024, tại Việt Nam có 78,44 triệu người sử dụng Internet, khi tỷ lệ tiếp cận Internet đạt 79,1%. Việt Nam có 72,70 triệu người sử dụng mạng xã hội, tương đương với 73,3% tổng dân số<sup>(1)</sup>. Số lượng kết nối di động vượt quá tổng dân số đồng nghĩa với việc tăng khả năng rủi ro về an ninh mạng. Thông qua các nền tảng, ứng dụng khác nhau, người Việt Nam có khoảng thời gian khá lớn, được sử dụng trong một ngày cho không gian mạng, chủ yếu là các mạng xã hội lớn như: Facebook, YouTube, Zalo, Instagram, □

Cùng với sự phát triển của khoa học công nghệ, nhất là công nghệ thông tin, trong những năm gần đây, báo chí Việt Nam phát triển mạnh mẽ, đa dạng về loại hình, phong phú về nội dung. Đây cũng là bằng chứng sinh động về thực hiện quyền tự do báo chí ở Việt Nam.

Tính đến cuối năm 2023 đầu năm 2024, Việt Nam có: 6 cơ quan truyền thông đa phương tiện chủ lực (Báo Nhân Dân, Đài Truyền hình Việt Nam - VTV, Đài Tiếng nói Việt Nam - VOV, Thông tấn xã Việt Nam, Báo Quân đội nhân dân, Báo Công an nhân dân). Có 15 cơ quan báo chí nằm trong cơ quan truyền thông chủ lực đa phương tiện; có 127 cơ quan báo; 671 cơ quan tạp chí. Cả nước có 72 cơ quan hoạt động phát thanh (báo nói), truyền hình (báo hình).

Trong 72 Đài phát thanh truyền hình, có 3 đơn vị là VTV, Vnews và HTV được cấp giấy phép biên tập kênh truyền hình nước ngoài. Hiện số trang thông tin điện tử tổng hợp đã cấp phép, còn hoạt động là 1.924 trang (riêng năm 2023 cấp giấy phép cho 90 trang. Số trang thông tin điện tử tổng hợp của cơ quan báo chí, còn hoạt động là 136 trang)<sup>(2)</sup>. Như vậy, tỷ lệ báo chí hoạt động trên không gian mạng là rất lớn.

Để tuyên truyền, định hướng thông tin trên không gian mạng, báo chí có vai trò rất quan trọng. Bởi, □Không gian mạng là mạng lưới kết nối của cơ sở hạ tầng công nghệ thông tin, bao gồm mạng viễn thông, mạng Internet, mạng máy tính, hệ thống xử lý và điều khiển thông tin, cơ sở dữ liệu; là nơi con người thực hiện các hành vi xã hội không bị giới hạn bởi không gian và thời gian<sup>(3)</sup>.

Nhờ không gian mạng, các cá nhân, nhóm xã hội có thể biểu đạt, kết nối với nhau mà không bị cản trở bởi không gian, thời gian, trong nước và toàn cầu... Và với không gian mạng, việc giao lưu, kết nối con người với nhau trên toàn thế giới đã trở thành một nhu cầu tất yếu, phù hợp với xu thế phát triển của thế giới hiện đại, văn minh.

Song, không gian mạng là không gian ảo - không □cân, đo, đếm□ được, nhưng rất sống động vì nó phản ánh các chiều cạnh, khía cạnh thực và ảo, sáng và tối... của mọi mối quan hệ, hoạt động xã hội từ quốc gia liên thông ra khắp thế giới; nó khác hoàn toàn với không gian địa lý hay không gian thực vốn được xác định chủ yếu bởi các mối quan hệ và hoạt động trong biên giới quốc gia.

Do vậy, việc tuyên truyền, định hướng thông tin trên không gian mạng phải được thực hiện bằng nhiều cách thức phù hợp. Ở đây, báo chí thể hiện vai trò trên các chiều cạnh sau: Là hoạt động truyền thông đại chúng, nên thể hiện rõ nhất các khía cạnh bản chất xã hội. Là hoạt động chính trị - xã hội, được thể hiện trên nhiều bình diện (tuyên truyền lý tưởng, quan điểm, đường lối chính trị; tập hợp lực lượng, đồng minh; cổ vũ các phong trào chính trị, □ ); phục vụ chính sách đối nội, đối ngoại nhằm đáp ứng yêu cầu cụ thể của Đảng và Nhà nước. Là hoạt động xã hội, ra đời do đòi hỏi khách quan từ cuộc sống, do bản phận, nghĩa vụ xã hội với cộng đồng; có khả năng khơi dậy, tập hợp nguồn lực, tham gia giải quyết các vấn đề xã hội; càng thể hiện rõ bản chất xã hội

thì càng nâng cao được vị thế, uy tín của cơ quan báo chí. Là hoạt động kinh tế - dịch vụ: Mâu thuẫn cơ bản và chủ yếu của báo chí với kinh tế thị trường là mâu thuẫn giữa lợi ích chính trị - văn hóa - xã hội với lợi ích kinh tế.

*Đặc điểm thông tin của báo chí Việt Nam trên không gian mạng*

*Thứ nhất, các đặc điểm chung về thông tin của báo chí*

Đó là: a) Tính thời sự: Thông tin sự kiện, vấn đề đang xảy ra có tính cập nhật và có ý nghĩa xã hội □ ; b) Tính công khai: Sức mạnh công khai phụ thuộc vào nhiều yếu tố (tính xác thực, đúng bản chất của sự kiện, thông tin công khai đa chiều, □ ). c) Tính mục đích: Trước hết, chủ yếu là chính trị, và văn hóa, dân sinh □ nhằm giúp tổ chức, thu hút, thuyết phục nhân dân tham gia giải quyết các vấn đề xã hội. d) Tính phong phú, đa dạng và nhiều chiều nhằm giúp công chúng nhận thức sâu sắc hơn về bản chất của sự kiện, vấn đề đang diễn ra. đ) Tính dễ hiểu, dễ nhớ, dễ làm theo. e) Tính tương tác nhằm tạo ra sự đồng thuận xã hội, bảo đảm phát triển xã hội bền vững, phòng tránh các nguy cơ bất ổn trong cộng đồng. g) Tính đa phương tiện: (Multimedia) nhằm tác động vào nhiều giác quan, làm tăng độ hấp dẫn, tính khách quan, chân thực, độ tin cậy của thông tin. Đây là thế mạnh và đặc trưng, nhất là của loại hình báo mạng điện tử.

*Thứ hai, sự kết nối thông tin của báo chí trên không gian mạng không bị giới hạn bởi biên giới quốc gia, giới hạn địa lý - chính trị.*

Việc trao đổi dữ liệu điện tử không phụ thuộc vào vị trí địa lý của các thực thể cá nhân, nhóm và tổ chức. Nó cho phép chủ thể các quan hệ pháp lý dân sự điện tử tương tác với nhau mà không biết, mà vẫn không tách rời không gian địa lý - chính trị, nhưng trong nhiều trường hợp không thể biết vị trí địa lý của chủ thể đó.

*Thứ ba, vấn đề về mối quan hệ giữa tính phổ quát và tính đặc thù của thông tin báo chí trên không gian mạng phức tạp hơn so với thông tin báo chí trong đời sống thực.*

Không gian mạng là không gian thông tin toàn cầu, nhưng điểm xuất phát và cách thức, nội dung biểu đạt của thông tin lại luôn gắn với không gian địa lý - chính trị, quốc gia nhất định. Từ đó, cho phép xác định và thực hiện quyền tự do báo chí, tự do

truyền thông không tách rời không gian địa lý - chính trị. Vì vậy, không gian mạng cũng như việc thông tin trên không gian này vẫn là một đối tượng bị quản lý bởi mỗi quốc gia.

Việc xác định không gian địa lý - chính trị trên không gian mạng là rất quan trọng, là yêu cầu đối với tất cả các quốc gia, nhất là khi tội phạm trực tuyến như: lừa đảo, đánh bạc, tổ chức đánh bạc, buôn bán vũ khí, ma túy □ gia tăng.

#### *Thực tế của chiến tranh thông tin*

Thực tế tại các quốc gia cho thấy, có những thế lực xấu đã tận dụng sự thuận lợi của Internet để thực hiện các cuộc chiến □ không khói súng □ với phương diện, cách thức mới là □ chiến tranh thông tin □, □ chiến tranh mạng □, từ chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội đến nhân quyền<sup>(4)</sup>, diễn ra bởi các nhóm xã hội trong nội bộ quốc gia hay liên quốc gia hoặc giữa các quốc gia.

Bản chất của kiểu chiến tranh này là tác động đến cộng đồng với những thông tin thất thiệt, đan xen thông tin tích cực và tiêu cực, khiến các chủ thể tiếp nhận khó có thể nhận biết được thật - giả, đúng - sai để đưa ra suy nghĩ và hành động độc lập, tự chủ.

Phần lớn người tiếp nhận thông tin trên không gian mạng khó có thể tự mình nhận biết, phân biệt được thông tin tích cực và tiêu cực. Mỗi đe dọa trên không gian mạng là □ đan xen tích cực và tiêu cực □ một cách vô hình nhưng lại diễn ra trong đời sống thực tại của con người mà không một quốc gia nào có thể khoanh tay đứng ngoài.

Như vậy, bên cạnh những thuận lợi lớn mà không gian mạng và thông tin của báo chí trên không gian mạng tạo ra thì xuất hiện rất nhiều yếu tố cản trở, tiêu cực, thậm chí còn xâm hại đến quyền tự do báo chí, tự do truyền thông một cách nghiêm trọng. Theo số liệu từ Kaspersky Security Network, trong những năm gần đây, Việt Nam nằm trong top 3 quốc gia bị tấn công mạng nhiều nhất. Bộ Công an cũng thường xuyên đưa ra cảnh báo về việc nhiều người bị các đối tượng phạm tội dùng thủ đoạn giả mạo tin nhắn thương hiệu (SMS Brand Name) để chiếm đoạt quyền tài sản. Thực tế cho thấy, thông tin trên không gian mạng diễn biến đa dạng, phức tạp, cần sự tuyên truyền, định hướng thông tin của báo chí.

## **2. Báo chí trong tuyên truyền, định hướng thông tin trên không gian mạng**

*Một là, thông tin của báo chí thực và ảo trên*

*không gian mạng.*

Hiện nay, đã xuất hiện nhiều quyền con người trực tuyến trên không gian mạng, như: quyền thưởng thức văn hóa, nghệ thuật, giảng dạy, học tập, làm việc, sinh hoạt tôn giáo, mua sắm hàng hóa, thanh toán,... bằng công nghệ thông tin và trí tuệ thông minh hiện đại.

Các quyền này trải dài từ những quyền cấp bách của đời sống thường nhật (ăn, uống, đi lại) đến những quyền được biểu đạt thông tin, nhu cầu văn hóa, thưởng thức nghệ thuật, bày tỏ chính kiến, ngôn luận, kể cả những quyền ảo (ví dụ: một tập hợp người có thể cùng thụ hưởng quyền vui chơi, giải trí, ... trên KGM).

Tác động của các quyền trực tuyến là các phương pháp để kiểm soát hoạt động của người dân, chẳng hạn nhằm làm chậm sự lây lan của dịch bệnh Covid-19 (kiểm dịch, áp dụng các hạn chế đi lại hoặc đóng cửa hay hạn chế đến các trường học, nơi làm việc, sân vận động, nhà hát và trung tâm mua sắm, tránh những khu vực đông người,... hay những thông tin xấu độc (về phát tán dịch bệnh, lừa đảo, cướp của, giết người, □ ). Hệ quả là nhiều người, đặc biệt trẻ em, người mắc bệnh mãn tính, phải đối mặt với nguy cơ sang chấn tâm lý từ việc đơn độc tiếp cận, thụ hưởng không ít quyền trực tuyến, trong đó có thông tin của báo chí, truyền thông.

*Hai là, sự sai lệch trong truyền bá, tiếp cận, xử lý thông tin báo chí, truyền thông trên KGM.*

Trên KGM, do việc tiếp cận, xử lý thông tin đều qua các quan hệ chủ yếu dưới dạng ảo, mà thiếu sự cảm nhận trực tiếp cùng với cộng đồng, nên mức độ tích hợp - tổng hợp thông tin bị hạn chế; từ đó dễ dẫn đến sai lệch với mức độ lớn trong truyền bá, tiếp cận, xử lý thông tin báo chí, truyền thông.

Trước tình hình trên, cơ quan chức năng phải thực hiện quản lý thông tin nhằm tăng cường hướng dẫn ý kiến công chúng. Cơ quan chuyên trách về bảo đảm an ninh không gian mạng quốc gia (CAC) phải thúc đẩy □ bầu không khí trực tuyến tốt □ Đây là một phần trong các cách thức làm giảm thiểu sự phản ứng của công dân trước thông tin xấu, độc, tiêu cực trên KGM, đồng thời định hướng thông tin và thiết lập cơ chế giám sát, cảnh báo, ứng cứu, khắc phục sự cố an ninh xảy ra đối với hệ thống thông tin liên quan đến an ninh xã hội, an ninh quốc gia

*Ba là, tình trạng vi phạm hoặc xâm phạm thông*

tin của báo chí trên KGM.

Có thể thấy tình trạng ăn cắp thông tin cá nhân, cướp quyền tài khoản cá nhân hay xuyên tạc, bôi nhọ, vu khống, xúc phạm nhân phẩm, đe dọa sinh mạng,... trên KGM diễn ra khá phổ biến. Từ đó dẫn đến kỳ thị nhóm người (người nghèo, nghệ sĩ, doanh nhân, người nước ngoài, người già, □). Một ví dụ là trong đại dịch Covid-19, tại một số nước phương Tây, do tác động trên KGM, đã xuất hiện nạn bài ngoại, phân biệt người gốc Á, nhất là người gốc Trung Quốc và Đông Á, vì bị cho là nguyên nhân phát bệnh và làm lây lan dịch bệnh. Độ nghiêm trọng đến mức, ngày 30-01-2021, Ủy ban Khẩn cấp của WHO phải ban hành một tuyên bố khuyến nghị tất cả các nước hãy chú ý đến Điều 3 trong □Quy định về sức khỏe quốc tế - IHR□ Theo đó, WHO yêu cầu loại bỏ các hành động thúc đẩy sự kỳ thị hoặc phân biệt đối xử khi một quốc gia tiến hành các biện pháp ứng phó với đại dịch.

### 3. Giải pháp phát huy vai trò của báo chí trong tuyên truyền, định hướng thông tin tích cực, phản bác các thông tin xấu, độc trên không gian mạng

*Thứ nhất, tiếp tục mở rộng và nâng cao chất lượng tuyên truyền các thông tin tích cực, nhằm bảo đảm những nội dung thông tin này thực sự là chủ đạo, định hướng đời sống thông tin xã hội, để đẩy lùi các thông tin xấu độc trên KGM.*

Chỉ thị số 12/CT-TTg ngày 12-5-2021 của Thủ tướng Chính phủ xác định: □Tăng cường công tác tuyên truyền, định hướng hoạt động truyền thông, báo chí phục vụ nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc; kịp thời chấn chỉnh và xử lý các vi phạm trong hoạt động báo chí, truyền thông□

Để thực hiện phương hướng này, các cơ quan báo chí, đặc biệt là các báo, tạp chí lớn của Đảng và Nhà nước cần chủ động thích ứng với các phương tiện truyền thông mới, đa dạng hóa phương thức và nội dung thông tin, tuyên truyền, bảo đảm phục vụ hiệu quả nhiệm vụ chính trị; kết hợp giữa thông tin đối nội và thông tin đối ngoại phù hợp với lợi ích của đất nước và nhân dân; bảo đảm lượng thông tin tốt, tích cực về đời sống xã hội là dòng chảy chính.

Đặc biệt, cần nâng cao chất lượng thông tin, tuyên truyền quan điểm, đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước đến các đối tượng nhân dân, nhằm định hướng thông tin và dư luận xã hội.

Đồng thời, tích cực đấu tranh vạch trần các âm mưu, thủ đoạn của các thế lực thù địch, phản động, phản bác trực diện các luận điệu sai trái, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, củng cố niềm tin của nhân dân đối với sự lãnh đạo của Đảng, giữ vững sự ổn định chính trị để phát triển đất nước.

Báo chí đẩy mạnh tuyên truyền, giáo dục chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, bằng việc tăng cường ứng dụng các nền tảng MXH, các trang thông tin điện tử, trang mạng xã hội của các địa phương, cơ quan, đơn vị để đăng tải, chia sẻ những thông tin chính thức, tin bài trên báo chí. Qua đó, đáp ứng nhu cầu và định hướng thông tin đối với các đối tượng □Cư dân mạng□ nhằm nâng cao nhận thức, tinh thần cảnh giác trước các thông tin xấu, độc do các thế lực thù địch tạo ra.

Cần tổ chức thường xuyên các đợt tuyên truyền sâu rộng trong các tầng lớp nhân dân về sử dụng mạng xã hội, cách thức tiếp cận thông tin mạng xã hội, cách thức đấu tranh với thông tin xấu, độc trên mạng xã hội. Trong đó, một mặt, đặc biệt coi trọng việc tuyên truyền cho đối tượng là thanh, thiếu niên thông điệp: □Hãy thông minh khi sử dụng các thiết bị thông minh nhằm phục vụ cho hoài bão sống lành mạnh gắn với bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng□ Mặt khác, cần tổ chức các câu lạc bộ trẻ, các diễn đàn, sinh hoạt chuyên đề, hội thảo liên quan đến nhiệm vụ định hướng thông tin tích cực, đồng thời cô lập, loại trừ, miễn nhiệm đối với các thông tin xấu độc, nhất là các luận điệu sai trái, thù địch với nền tảng tư tưởng của Đảng và chế độ xã hội.

Các cơ quan báo chí tiếp tục mở rộng, nâng cao chất lượng các chuyên trang, chuyên mục định kỳ, các tuyến bài đấu tranh, phản bác các quan điểm sai trái, thù địch; đẩy mạnh liên kết thông tin với các nền tảng mạng xã hội, các phương tiện truyền thông mới một cách phù hợp. Để phục vụ tốt phương hướng và các nhiệm vụ nêu trên, các cơ quan báo chí cần bám sát sự chỉ đạo của các cơ quan lãnh đạo báo chí, nắm chắc tình hình, dự báo đúng, chính xác và xử lý đúng đắn, kịp thời, khách quan các vấn đề dư luận xã hội quan tâm.

*Thứ hai, các cơ quan báo chí cần hợp tác, kết hợp tổ chức lực lượng trực tiếp tuyên truyền, định hướng thông tin tích cực và đấu tranh, phản bác các thông tin xấu độc trên KGM bằng nhiều hình thức phong phú, đa dạng.*

Tăng cường hợp tác, kết hợp chặt chẽ, đồng bộ giữa các [bình chủng] làm công tác thông tin từ cấp trung ương đến địa phương, các ngành, các cấp trong hệ thống chính trị, nhằm tạo nên sức mạnh tổng hợp trong thông tin, tuyên truyền, định hướng thông tin và đấu tranh, phản bác tin xấu độc trên KGM bằng nhiều hình thức phong phú, đa dạng.

Trên cơ sở đó, tăng cường hợp tác hoặc liên kết để tổ chức các chương trình, xây dựng nội dung, phát huy vai trò của các lực lượng trực tiếp sản xuất tin, bài với đội ngũ phóng viên, biên tập viên, cộng tác viên đủ mạnh, có bản lĩnh chính trị vững vàng, có trình độ lý luận chính trị, chuyên môn, nghiệp vụ và năng lực định hướng thông tin và đấu tranh, phản bác các quan điểm sai trái, nhằm đáp ứng tốt yêu cầu, nhiệm vụ trước tình hình thực tế.

Sự hợp tác, phối hợp này phải bảo đảm sát thực tiễn, tích cực, chủ động, phát huy thế mạnh và vai trò của từng cơ quan báo chí, nhằm tạo nên sức mạnh tổng hợp trong thông tin, tuyên truyền, định hướng thông tin và đấu tranh, phản bác trên KGM một cách thống nhất, chặt chẽ.

Các cơ quan báo chí phát huy tốt hơn nữa vai trò [chủ lực, chủ công] trong việc xây dựng nội dung chuyên sâu và các hình thức thông tin, tuyên truyền, định hướng thông tin và đấu tranh, phản bác trên KGM, trước hết là các cơ quan báo chí chủ lực Báo Nhân dân, Đài Truyền hình Việt Nam, Đài Tiếng nói Việt Nam, Thông tấn xã Việt Nam, Báo Quân đội nhân dân, Báo Công an nhân dân, [Đây là những cơ quan báo chí chủ lực, có nhiệm vụ xây dựng các chuyên trang, chuyên mục, tuyển bài thông tin, tuyên truyền, định hướng thông tin, đấu tranh, phản bác với các thông tin tiêu cực, xấu độc trên KGM nhằm bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng.

Cùng với đó, để chủ động đấu tranh phòng, chống âm mưu, thủ đoạn lợi dụng các phương tiện thông tin đại chúng để tuyên truyền xuyên tạc sự thật, kích động, gây rối, chia rẽ gây mất đoàn kết nội bộ, các cơ quan lãnh đạo, quản lý báo chí cần đẩy mạnh ứng dụng kỹ thuật, công nghệ hiện đại để phát hiện, xử lý các vi phạm trong hoạt động báo chí, truyền thông trên KGM.

*Thứ ba, xây dựng các cơ quan báo chí thực sự vững mạnh, đáp ứng yêu cầu thực hiện nhiệm vụ chính trị, trong đó có nhiệm vụ thông tin, tuyên*

*truyền, định hướng thông tin và phản bác, đấu tranh trên KGM trong tình hình mới.*

Trên cơ sở quy hoạch, phát triển hệ thống báo chí theo Quy hoạch phát triển và quản lý báo chí toàn quốc, thực hiện việc sắp xếp tổ chức, bộ máy của các cơ quan báo chí phù hợp, bảo đảm [tinh, gọn, mạnh], hoạt động hiệu lực, hiệu quả; trong đó coi trọng xây dựng một số cơ quan báo chí đa phương tiện làm nòng cốt, có vai trò định hướng dư luận xã hội và đối ngoại; góp phần quán triệt và thực hiện có hiệu quả quan điểm, chủ trương của Đảng về xây dựng nền báo chí [chuyên nghiệp, nhân văn và hiện đại], khắc phục, chấn chỉnh nghiêm những biểu hiện [buông lỏng], [xem nhẹ] công tác lãnh đạo đối với các cơ quan báo chí.

Đồng thời, cần tăng cường trách nhiệm của cơ quan chủ quản báo chí, nhất là trách nhiệm của người đứng đầu cơ quan báo chí trong việc thực hiện định hướng thông tin, quản lý phóng viên, cộng tác viên của cơ quan báo chí.

Kiên quyết xử lý nghiêm theo quy định của Đảng, Nhà nước đối với những cơ quan báo chí, phóng viên đăng tải thông tin chưa được xác minh, kiểm chứng, không có cơ sở, căn cứ, ảnh hưởng tiêu cực đến dư luận xã hội.

Các cơ quan báo chí cần tiếp tục hoàn thiện quy chế, tiêu chuẩn, quy định, nguyên tắc, chuẩn mực đạo đức của người làm báo và cơ quan mình. Trong đó cơ bản là đề cao trách nhiệm xã hội, chính trị, pháp lý và đạo đức nghề nghiệp của đội ngũ những người làm báo đối với từng thông tin, bài viết, ấn phẩm xuất bản. Cấp ủy đảng của các cơ quan báo chí cần chú trọng đào tạo, xây dựng đội ngũ cán bộ quản lý báo chí, phóng viên, biên tập viên có bản lĩnh chính trị, phẩm chất đạo đức trong sáng và tinh thông nghiệp vụ để nâng cao hiệu quả công tác thông tin, tuyên truyền, định hướng thông tin, đấu tranh, phản bác trên KGM với tâm thế [tên bút, luyện nghề], [bút sắc, lòng trong, tâm sáng] cùng [sức đề kháng] khả năng [miễn dịch] trước các thông tin tiêu cực, xấu độc, nhất là các luận điệu công kích, lôi kéo, mua chuộc trên KGM. Đồng thời, có cơ chế, chính sách phù hợp để động viên, khuyến khích và bảo vệ đội ngũ này trong thông tin, tuyên truyền, định hướng thông tin và đấu tranh, phản bác trên KGM.

*Thứ tư, tham khảo kinh nghiệm quốc tế về phát*

*huy vai trò của báo chí trong quản lý, điều tiết KGM*

Theo chuẩn mực quốc tế và pháp luật Việt Nam, thì quyền tự do báo chí, tự do truyền thông không phải là quyền tuyệt đối, mà vẫn phải chịu những ràng buộc nhất định theo quy định của pháp luật về nhân quyền quốc tế và quốc gia. Trong việc bảo đảm tự do báo chí, tự do truyền thông trên KGM, và quản lý thông tin trên KGM, các nhà mạng đóng vai trò quan trọng. Nhiều quốc gia đã quy định trách nhiệm của các nhà mạng.

Mới đây, tại Hội nghị thượng đỉnh thế giới về xã hội thông tin (WSIS), chính phủ các nước đã nhấn mạnh áp dụng Tuyên ngôn thế giới về quyền con người đối với internet. Hội đồng Nhân quyền Liên hợp quốc tiếp tục nhấn mạnh tầm quan trọng của việc tôn trọng, bảo vệ và thúc đẩy các quyền cơ bản của con người và tự do cung cấp thông tin trên KGM. Quyền tự do báo chí, tự do truyền thông trên KGM được điều chỉnh bởi các nguyên tắc cơ bản: Internet phải dựa trên quyền gắn với nghĩa vụ; phải cởi mở, dễ tiếp cận với tất cả mọi người; và chịu sự chi phối của nhiều bên có liên quan.

Việc bảo đảm nhân quyền nói chung, trong đó có quyền tự do báo chí, tự do truyền thông của công dân và của cơ quan báo chí, truyền thông không được xâm phạm quyền, lợi ích quốc gia, quyền và lợi ích hợp pháp của cơ quan, tổ chức hoặc của người khác.

Ở nước ta, khoản 3 Điều 4 Luật An ninh mạng năm 2018 quy định nguyên tắc: Kết hợp chặt chẽ nhiệm vụ bảo vệ an ninh mạng□ bảo đảm quyền con người, quyền công dân, tạo điều kiện cho các tổ chức, cá nhân hoạt động trên KGM... Điều 8 quy định: Cấm lợi dụng hoặc lạm dụng hoạt động bảo vệ an ninh mạng để xâm phạm chủ quyền, lợi ích, an ninh quốc gia, trật tự, an toàn xã hội, quyền và lợi ích hợp pháp của tổ chức, cá nhân hoặc để trục lợi.

Trên thế giới, nhiều quốc gia đã ban hành các đạo luật nhằm quản lý không gian mạng. Chẳng hạn, Philippin đã ban hành Luật Tội phạm máy tính. Trong đó, quy định các hành vi bị liệt kê vào danh sách tội phạm mạng; các hành vi sử dụng tên miền trên Internet để lừa dối người sử dụng, bôi nhọ danh tiếng của người khác hoặc lợi dụng danh tiếng của người khác<sup>(5)</sup>.

Tại Đức, Luật An ninh mạng, đã xác định KGM giống như một xã hội thực thu nhỏ, và đòi hỏi phải có những quy định cụ thể của pháp luật để điều chỉnh hành vi người dùng, nhằm bảo đảm an toàn và sự

ngghiêm minh của pháp luật trong lĩnh vực này. Nhờ những quy định khắt khe, cùng với ý thức tuân thủ luật pháp của người dân, KGM ở Đức được quản lý, kiểm soát nghiêm minh và an toàn. Những hành vi phạm pháp ít xảy ra. Qua đó góp phần giúp xã hội thực ở Đức trở nên an toàn hơn, khi các phần tử cực đoan hay khủng bố có rất ít □không gian□để truyền bá tư tưởng, phát tán tài liệu và lôi kéo người khác tham gia các vụ phạm pháp trên KGM<sup>(6)</sup>.

*Thứ năm, tiếp tục xây dựng và hoàn thiện pháp luật về báo chí, truyền thông.*

Luật An ninh mạng năm 2018 của Việt Nam không có quy định nào hạn chế quyền tự do báo chí, tự do truyền thông của công dân. Việc Luật này cụ thể hóa các hành vi bị cấm khi thực hiện quyền tự do báo chí, tự do truyền thông là do các hành vi này đã vi phạm pháp luật trong Bộ luật hình sự. Các thể lực thù địch, phản động cho rằng Luật An ninh mạng vi phạm tự do, dân chủ, nhân quyền là cố tình xuyên tạc, thiếu khách quan, bỏ qua thực tế là tự do, dân chủ, nhân quyền là quyền của mỗi con người với điều kiện các quyền đó không xâm phạm đến tự do, dân chủ, nhân quyền của người khác, của cộng đồng và quốc gia.

Cần tiếp tục xây dựng hệ thống pháp luật theo hướng đồng bộ. Đồng thời, tiếp tục hoàn thiện hệ thống thiết chế bảo đảm thi hành pháp luật, thực hiện □xây dựng pháp luật từ sớm, từ xa□.

(1) Xem: Thu Hà: *Phát tán tin giả, ngôi tù thật*, <https://vov2.vov.vn/phap-luat/phat-tan-tin-gia-ngoi-tu-that-48023.vov2>, đăng ngày 22/4/2024.

(2) Xem: Minh Duyên: *Công tác báo chí năm 2023: nhiều kết quả nổi bật* <https://nvsk.vn.net.vn/cong-tac-bao-chi-nam-2023-nhieu-ket-qua-noi-bat-1-137874.vna>, đăng ngày 21/12/2023.

(3) Khoản 3 Điều 1 Luật An ninh mạng năm 2018

(4) Xem: Chí Thiện: *Những vụ chiến tranh mạng nổi tiếng*, <https://baophapluat.vn>, đăng ngày 8/8/2016.

(5) Xem: Philippines ban hành đạo luật chống tội phạm mạng, <https://mic.gov.vn/Daotaonghe/Pages/TinTuc/110315/Philippines-ban-hanh-dao-luat-chong-toi-pham-mang.html>, đăng ngày 17/9/2012.

(6) Xem: Phạm Thắng: *Bảo đảm an ninh mạng - Bài 2: Điều chỉnh hành vi trên không gian ảo như trong xã hội thật*, <https://baotintuc.vn/the-gioi/bao-dam-an-ninh-mang-bai-2-dieu-chinh-hanh-vi-tren-khong-gian-ao-nhu-trong-xa-hoi-that-20190327171701837.htm>, đăng ngày 27/3/2019.